

(O)avsiktliga konsekvenser av riskkommunikation vid extraordinära händelser: **Skogsbranden i Västmanland 2014**

Anna Olofsson, Susanna Öhman & Katarina Giritli Nygren*

*Forum för genusvetenskap

Utgångspunkt

Risk- och kriskommunikation
säger något om den tid och det
samhälle vi lever i

Syftet med studien var att undersöka:

- Vilka diskurser som figurerar i massmedia under en naturkatastrof
- Vilka konsekvenser massmedial risk- och kriskommunikation kan få på längre sikt

Varför skogsbrand?

- Skogsbranden i Västmanland sommaren 2014 var en av de värsta skogsbränderna i Sverige i modern tid
 - Branden bröt ut den 31 juli och på fem dagar hade branden expanderat till ett 140 000 hektar stort område
 - Det tog mer än en månad att få branden under kontroll
 - En person dog och cirka 1000 personer evakuerades
 - Extremt väder och ett förändrat klimat tillsammans med industriellt skogsbruk och bristande förebyggande arbete utpekades som bidragande orsaker vid tiden för branden

En kritiskt analys

- Inte "kritisera" utan identifiera och analysera:
 - Maktstrukturer och -relationer
 - Ideologier
 - Konflikter
 - Vem som har tolkningsföreträde

Studie

- Bevakningen av skogsbranden i Västmanland 31 juli till 31 Augusti 2014
- Tre dagstidningar, totalt 170 artiklar
 - en morgontidning nationell spridning
 - en kvällstidning nationell spridning
 - en regional tidning
- Det är diskurserna som identifieras och analyseras, inte tidningsartiklarna *i sig*

Krigsnarrativet

- Skogsbranden beskrivs som en lömsk fiende som bekämpas i ett regelrätt krig av brandmän och frivilliga (tydligast i kvällstidningen)
- Kommunicera relevant information i samarbete med lokala och regionala myndigheter (tydligast i regionaltidningen)

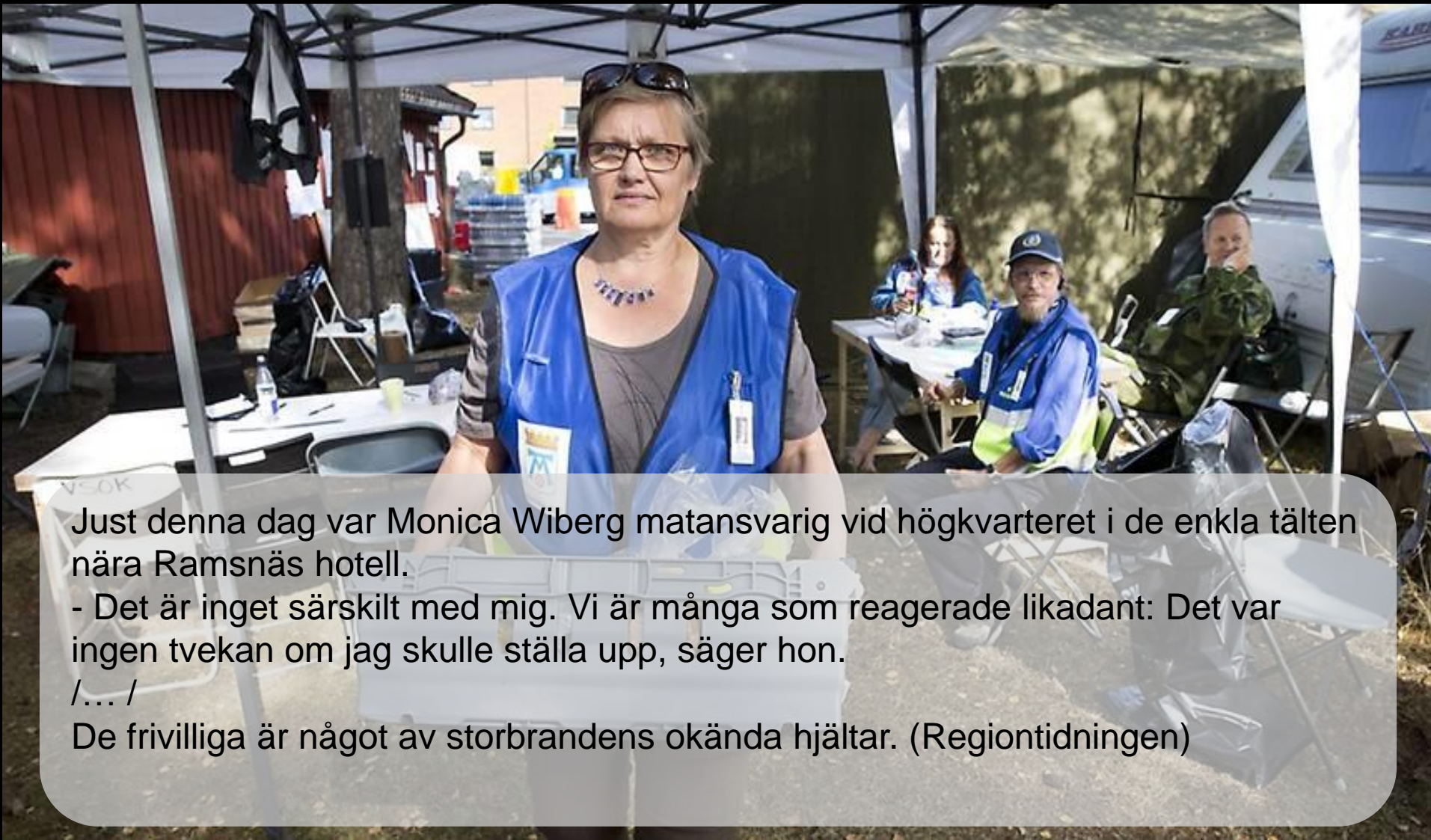
Kvällstidningen följde med en grupp hemvärnssoldater ut till frontlinjen mot katastrofbranden i Västmanlands skogar. Där syns förödelsen efter eldens härjningar. – Det kändes som en död plats, säger Kvällstidningens fotograf Anna Tärnhuvud (Kvällstidningen)

Hjälte­diskurser

- Blod, svett och tårar bland frivilliga och professionella
 - Heroisk maskulinitet och omvårdande feminitet
- Reproduktion av traditionella könsroller

Ni har offrat blod, svett och tårar för att bevisa att mänskligheten fortfarande är värd att räddas. All heder åt er. (Regionaltidningen, *Ni är 2014 års största hjältar*)

Just denna dag var Monica Wiberg matansvarig vid högkvarteret i de enkla tälten nära Ramsnäs hotell.

- Det är inget särskilt med mig. Vi är många som reagerade likadant: Det var ingen tvekan om jag skulle ställa upp, säger hon.

/... /

De frivilliga är något av storbrandens okända hjältar. (Regiontidningen)

Landsbyggsdiskurser

- ”På landet”, periferin konstrueras utifrån centrum:
 - ”det andra” i förhållande till ”det normala”,
 - ”dom” i förhållande till ”vi”
 - T.ex. kontrollerade experter i centrum och känslomässiga professionella i periferin
- Konstituering av centrum—periferi

Medelålders män i Västmanland, i alla fall den handfull kamrater och kollegor som spontant samlats vid fotbollsplanen i Ramsnäs, pratar en bred bergslagsdialekt, gränslar bredbent sina motorcyklar och besitter en bred repertoar av galghumor. (Morgontidningen, *Bygden som alltid har levt med elden*)

(O)Avsiktliga konsekvenser av risk- och kriskommunikation

- Rapporteringen:
 - (Re)producerar stereotypa könsroller
 - Konstituerar uppdelning mellan centrum och periferi
- Konsekvenser för hur kriser och katastrofer hanteras i framtiden

Tack för mig!

Frågor och kommentarer?

www.miun.se/rcr

